

Aan Provinciale Staten

Onderwerp:

Stand van zaken Waterbuscontract en behandelvoorstel moties 1762 en 1764

Geachte Statenleden,

Tijdens de Statenvergadering van 24 september 2025 is de Toekomstverkenning personenvervoer over water (Waterbus) besproken (PZH-2025-876523858) en heeft u de moties 1761, 1762, 1763 en 1764 aangenomen. Op 18 november 2025 bent u geïnformeerd over het behandelvoorstel van Gedeputeerde Staten voor deze moties (PZH-2025-881035111). In de vergadering van de Statencommissie Bereikbaarheid en Wonen van 14 januari jl. is ingestemd met het als afgedaan beschouwen van de moties 1763 en 1761. Met deze brief willen wij u graag informeren over de huidige status van het Waterbuscontract, de uitkomsten van de recent afgeronde onderzoeken en gesprekken met belanghebbenden in het kader van de moties 1762 en 1764 en de voorgestelde behandeling van deze moties.

Vervoercontract Waterbus

Op 6 oktober 2025 is de huidige winterdienstregeling van de Waterbus ingegaan en de vervoerder Aqualiner gaan varen conform de uitgangspunten van het voorkeursscenario uit de toekomstverkenning. Daarmee kwamen de waterbuslijnen 21 (Rotterdam-Kinderdijk) en 23 (Dordrecht-Sliedrecht) te vervallen en wordt op lijn 20 (Rotterdam-Dordrecht) de dienstregeling uitgevoerd met dieselschepen in plaats van hybride schepen. Op lijn 22 (Dordrecht-Zwijndrecht-Papendrecht) wordt nog altijd volledig elektrisch gevaren.

Door Aqualiner is veel aandacht besteed aan de informatievoorziening richting de reiziger om de overgang soepel te laten verlopen. Denk daarbij aan het aanpassen van de website en reisplanners, maar ook de bestickering, borden en lijnennetkaarten op de haltes. Een dergelijke complexe operatie kent altijd onvoorziene omstandigheden, maar over het algemeen kan geconcludeerd worden dat de overgang zonder noemenswaardige problemen is verlopen. Dit blijkt ook uit het geringe aantal klachten van reizigers.

De onduidelijkheid over toekomst van de Waterbus in de eerste helft van 2025 heeft logischerwijs ook onder het varende personeel tot onrust geleid. De huidige duidelijkheid draagt bij aan een verhoogde werksfeer en heeft Aqualiner de ruimte gegeven om te werken aan een verdere professionalisering van het varende personeel. Dit heeft onder andere

geresulteerd in het terugdringen van het ziekteverzuim en het steeds beter in staat zijn om kapiteins in loondienst te binden.

De inzet van schepen met de bekende en beproefde dieseltechniek heeft bovendien geresulteerd in een afname van de uitval door materieelproblemen en daarmee een voor de reiziger betrouwbaardere dienstregeling. In 2025 is, ondanks het wegvallen van de lijnen 21 en 23, een reizigersgroei van 6,9 procent gerealiseerd (1,25 miljoen reizigers totaal). Ook kreeg de Waterbus in de OV-klantenbarometer 2025 met gemiddeld een 8,8 de hoogste klantwaardering van alle concessies in Nederland. Ondertussen blijft Aqualiner inzetten op een groei van het aantal reizigers. Onder andere door gerichte online marketing, een eigen Waterbusapp en een eigen magazine.

Zomerdienstregeling 2026

Door Aqualiner is gezocht naar een dienstregeling die herkenbaar, betrouwbaar en financieel haalbaar is. Aqualiner heeft daarbij gekozen om de zomerdienstregeling 2026 gelijk te houden aan de voorgaande winterdienstregeling. Het principe van een zomer- en winterdienstregeling was met name relevant voor de lijnen 21 en 23, die vooral recreatieve reizigers vervoerden in de zomermaanden. De lijnen 20 en 22 worden het gehele jaar door goed gebruikt door forenzen en scholieren.

Dit betekent wel dat, ten opzichte van de zomerdienstregeling van 2025, er minder lang doorgevaren wordt in de avond. Op lijn 20 betekent dit concreet dat er een uur eerder gestopt wordt met varen en op lijn 22 een half uur eerder. Daarbij dient aangetekend te worden dat de vervoerder Aqualiner vorig jaar zomer een uitgebreidere dienstregeling aanbood, dan voorzien bij de oorspronkelijke inschrijving. De onregelmatigheidstoeslag maakt de avonduren extra duur bovenop de toch al hoge exploitatiekosten van het personenvervoer over water. Door het aantal operationele uren in de avond in te krimpen, wanneer zeer weinig passagiers gebruik maken van de Waterbus, is het mogelijk om het gehele jaar de afvaartfrequenties op de lijnen 20 en 22 gelijk te houden, alsmede de structurele bediening van de halte Dordrecht Hooikade.

Het gelijktrekken van de winterdienstregeling en zomerdienstregeling betekent ook dat er met één dienstregeling per jaar gewerkt kan worden, wat duidelijkheid biedt voor reizigers, varend personeel en planning.

Aanvullende (commerciële) dienstverlening

De vervoerovereenkomst is ook onder de huidige afspraken verlieslatend. Vervoerder Aqualiner en grootaandeelhouder Damen nemen het nog resterende exploitatieverlies voor eigen rekening en hopen dit verlies deels op te vangen met uitvoering van commerciële activiteiten voor derden. Aqualiner werkt onder leiding van de nieuwe CEO (de vorige directeur was op interim basis aangesteld) verder aan de dienstverlening op het water.

Brug over de Noord

Aqualiner heeft in opdracht van Rijkswaterstaat een kwartierdienst gevaren tussen Alblasterdam, Hendrik-Ido-Ambacht en Papendrecht tijdens de renovatiewerkzaamheden

aan de Brug over de Noord. De brug is in de afgelopen maanden een aantal keer in het weekend afgesloten geweest voor al het verkeer en van 13 februari 2026 tot en met 2 maart 2026 voor een langere periode. Tijdens de afsluiting konden (brom)fietsers en voetgangers met 50 procent korting gebruikmaken van de Waterbus. Voor een aantal scholen, zorginstellingen en bedrijven was er een 100 procent kortingsactie.

Het aantal reizigers viel tijdens de eerste afsluitingen tegen. Dit lag deels aan de informatievoorziening richting de reiziger en vanuit de aannemer, maar het bleek ook zo te zijn dat sommige fietsers de afzettingen negeerden en gebruik bleven maken van de brug om naar de overkant te gaan. Hierop zijn door Rijkswaterstaat maatregelen genomen om dit in het vervolg te voorkomen. Tijdens de recente langdurige afsluiting is wel veelvuldig gebruik gemaakt van de Waterbus. De ervaringen opgedaan tijdens de afsluiting van de Brug aan de Noord komen goed van pas bij de aankomende langdurige afsluiting van de Papendrechtsebrug.

WaterShuttle

Op 10 oktober 2025 is Aqualiner begonnen met de commerciële verbinding tussen Rotterdam en Kinderdijk onder de naam WaterShuttle. In de winterperiode voer WaterShuttle meerdere keren per dag op vrijdag, zaterdag en zondag. Door Aqualiner is ingezet op de positionering van WaterShuttle als een zelfstandige commerciële dienstverlener. Denk daarbij aan de ontwikkeling van een eigen website en het verwijderen van de logo's van de Waterbus op schepen en kleding. Reizigers zijn via de websites geïnformeerd over het vervallen van lijn 21 en een medewerker van WaterShuttle heeft tijdens de start op het ponton gestaan om reizigers te begeleiden.

Desalniettemin, is er in de eerste weken sprake geweest van enige verwarring, met name onder toeristen, over de overgang van lijn 21 naar de WaterShuttle en de geldigheid van bepaalde vervoerbewijzen op de WaterShuttle. Samen met de Stichting Werelderfgoed Kinderdijk heeft WaterShuttle inmiddels een combiticket ontwikkeld voor een retour Rotterdam – Kinderdijk en een all-in ticket voor Werelderfgoed Kinderdijk. U bent eerder al geïnformeerd over de mogelijkheid voor inwoners van Kinderdijk om een vervoerbewijs te kopen voor de WaterShuttle met 50 procent korting (PZH-2025-881035111). De Watershuttle vaart tijdens het hoogseizoen zeven dagen per week, wat de reismogelijkheden voor inwoners van Kinderdijk vergroot.

Motie 1762 – Van het water naar de bus

In motie 1762 dragen Provinciale Staten (PS) het college op om te onderzoeken hoe de bereikbaarheid rond de op te heffen waterbushaltes gegarandeerd kan blijven door het bestaande busnetwerk beter te benutten. Bij dit onderzoek dienen nadrukkelijk buslijnen 701 en 489 betrokken te worden. In het behandelvoorstel voor deze motie (PZH-2025-881035111) was aangegeven dat specifiek de vervallen waterbushaltes Kinderdijk Molenkade en Sliedrecht Middeldiep in aanmerking kwamen voor een nader onderzoek. Hieronder zullen wij per waterbushalte de resultaten van het onderzoek delen.

Sliedrecht Middeldiep

Samen met de vervoerder Qbuzz is gekeken naar de mogelijkheden om de bestaande buurtbus 701 en spitslijn 75 in zuidelijke richting te verlengen en een lus te laten maken door Sliedrecht. Buurtbuslijn 701 rijdt van Sliedrecht via de voormalige Graafstroom-dorpen naar Gorinchem en spitslijn 75 van Sliedrecht naar Goudriaan.

Door Qbuzz is aangegeven dat er geen ruimte is in de dienstregeling voor een uitbreiding van de route van lijn 701. De buurtbus heeft bij aankomst in Sliedrecht slechts enkele minuten halteertijd, voordat de terugrit naar Gorinchem aangevangen wordt. Lijn 701 kan op deze wijze met één buurtbus worden uitgevoerd. Volgens Qbuzz zou een uitbreiding van de route direct ten koste gaan van de primaire ontsluitende functie van de lijn voor de Graafstroom-dorpen. Een uitbreiding van het aantal ritten wordt, gelet op het geringe gebruik in relatie tot de kosten van een extra buurtbus, niet als opportuun beschouwd. Lijn 75 heeft ten opzichte van lijn 701 iets meer lucht in de dienstregeling, maar onvoldoende om de langere verlenging vanuit station Sliedrecht mogelijk te maken. Daar komt bij dat deze lijn alleen in de ochtend- en vroege avondspits rijdt en daarmee geen alternatief vormt in de daluren.

Door Qbuzz worden in zijn algemeenheid vraagtekens gezet bij de toegevoegde waarde van een verlenging van buslijnen vanuit station Sliedrecht richting de vervallen waterbushalte Middeldiep. Qbuzz wijst erop dat R-net lijn 491 ook al een directe aansluiting biedt op de Merwedelingelijn via station Sliedrecht Baanhoek. Ook is volgens Qbuzz de infrastructuur rondom de voormalige waterbushalte Middeldiep ongeschikt om openbaar vervoer aan te bieden; de straten zijn erg smal waardoor het lastig manoeuvreren en halteren is voor een bus.

Qbuzz ziet wel mogelijkheden om de bereikbaarheid van Sliedrecht te verbeteren door het doortrekken van een aantal ritten van lijn 491 naar station Sliedrecht of het revitaliseren van de voormalige spitslijn 8 van Dordrecht naar Papendrecht en Sliedrecht. Laatstgenoemde maatregel is echter qua exploitatie een relatief dure maatregel. Deze opties zullen, in het kader van de tweede ronde van de Bikkemaatregelen (PZH-2026-887011454), nader verkend worden als onderdeel van een breder pakket aan mogelijke maatregelen. Gesprekken hierover zijn reeds gestart met de vervoerder Qbuzz. Wij zullen u op de hoogte houden van de aanvullende inzet van de Bikkergelden in de concessie Drechtsteden-Molenlanden-Gorinchem (DMG).

Kinderdijk Molenkade

Naast de vervallen waterbushalte Kinderdijk bevindt zich de gelijknamige bushalte van R-net lijn 489. Lijn 489 kent een halfuurdienst op het traject Rotterdam Kralingse Zoom – Ridderkerk – Alblasserdam – Kinderdijk – Nieuw-Lekkerland, met doordeweeks extra ritten in de spits. Lijn 489 heeft een ontsluitende functie voor de kernen Alblasserdam, Kinderdijk en Nieuw-Lekkerland. Daarbuiten wordt vooral een overstap geboden op andere (lokale) buslijnen en P+R voorzieningen.

In de motie wordt specifiek het toevoegen van een buslijn tussen het centrum van Rotterdam en Kinderdijk met minder tussenstops dan lijn 489 genoemd. Bussen naar Rotterdam rijden

echter nooit door naar het centrum. Er zal altijd een overstap nodig zijn op de metro bij Kralingse Zoom of Zuidplein. Lijn 489 telt gemiddeld zo'n 80 instappers per dag in Kinderdijk, oftewel zo'n 2 reizigers per rit. Op weekenddagen ligt dit aantal nog lager. Het gemiddeld aantal instappers op waterbuslijn 21 was zo'n 100 per dag. Als al deze waterbuspassagiers zouden kiezen voor lijn 489 dan komt het totaal aantal instappers in Kinderdijk op gemiddeld nog geen 5 per rit. Deze aantallen rechtvaardigen niet het toevoegen van een nieuwe buslijn.

Het versnellen van de bestaande buslijn 489, door het laten komen te vervallen van haltes in Alblasserdam, gaat volgens Qbuzz ten koste van de ontsluitende functie van de lijn. Het aantal haltes in Alblasserdam is in het verleden al sterk teruggebracht. Nog meer haltes laten vervallen zal de halteafstand voor reizigers verder doen toenemen ten behoeve van een beperkte reistijdwinst. Op dit moment wordt daarnaast gewerkt aan het opwaarderen van de bushaltes in Alblasserdam naar R-net kwaliteit. Deze verbeteringen moeten bijdragen aan een betere toegankelijkheid van de bussen en daarmee het versnellen van de buslijn. Het laten vervallen van haltes op andere delen van de route is volgens Qbuzz niet mogelijk vanwege belangrijke overstaprelaties, waaronder die op R-net lijn 491 naar Zuidplein.

Een verdere versnelling van buslijn 489 is dan ook niet mogelijk. Daarmee blijft de reistijd tussen Kinderdijk en Rotterdam centrum (halte Beurs) per R-net bus circa 50 minuten ten opzichte van 46 minuten (inclusief natransport) met de voormalige waterbuslijn 21. R-net lijn 489 biedt echter een hogere frequentie en kent een ruimere bedieningstijd. Daarnaast blijft Kinderdijk ook over het water bereikbaar met de WaterShuttle, Driehoeksveer en de autopont naar Krimpen aan de Lek.

Bovendien wordt ook op andere wijzen gewerkt aan de bereikbaarheid van Kinderdijk. Zo rijdt lijn 93 tussen Dordrecht CS en Nieuw-Lekkerland per 1 maart 2026 ook op zaterdag. In Nieuw-Lekkerland rijdt de bus door als lijn 489 richting Kinderdijk en Alblasserdam, waardoor er ook in het weekend een rechtstreekse verbinding is tussen Dordrecht en Kinderdijk. Dit is één van de uitbreidingen van het openbaar vervoer in de concessie DMG die door de provincie wordt betaald met de Bikker gelden uit de eerste ronde van maatregelen (PZH-2026-887011454).

Motie 1764 – Duurzaam recreëren: fiets de laatste kilometers

In motie 1764 dragen PS het college op om de bereikbaarheid van Kinderdijk te verbeteren doormiddel van deelfietsen in Alblasserdam en PS hierover uiterlijk in het eerste kwartaal van 2026 te informeren.

Met het per 6 oktober jl. komen te vervallen van lijn 21 is de halte Kade in Alblasserdam de dichtstbijzijnde waterbushalte voor Kinderdijk. Vanaf de halte Kade bedraagt de fietsafstand naar de hoofdingang van het Werelderfgoed Kinderdijk ongeveer 15 minuten. Het plaatsen van deelfietsen bij de waterbushalte Kade in Alblasserdam kan dan ook bijdragen aan het verbeteren van de bereikbaarheid van Kinderdijk voor bezoekers die geen beschikking hebben over een eigen fiets en het verminderen van de verkeersdruk op de West Kinderdijk tussen Alblasserdam en Kinderdijk. Uiteraard geldt dit ook voor de bereikbaarheid van de bedrijvigheid in de kern Kinderdijk, zoals Koninklijke IHC.

De gemeente Alblasserdam staat positief tegenover het plaatsen van deelfietsen bij de waterbushalte Kade, maar wil hier invulling aan laten geven door lokale ondernemers. Er is namelijk reeds een exploitant van een deelfietsensysteem en deze is bereid om deelfietsen bij de halte Kade te plaatsen. Deze deelfietsen zullen naar verwachting vooral gebruikt worden door bezoekers aan Kinderdijk (gemeente Molenlanden). Met Qbuzz en de Gemeente Molenlanden is eerder afgesproken dat als pilot verspreid over de gehele gemeente Molenlanden 100 deelfietsen van Donkey Republic geplaatst worden en dus ook in de kern Kinderdijk.

De gemeente Alblasserdam heeft aangeven dat zij binnen de Werkgroep Bezoekersmanagement Kinderdijk samen met de gemeente Molenlanden en Stichting Werelderfgoed Kinderdijk (SWEK) nader willen verkennen of en hoe de verschillende deelfietssystemen naast elkaar kunnen functioneren. Indien het uiteindelijk toch niet mogelijk blijkt om met lokale ondernemers invulling te geven aan de motie zullen er deelfietsen van Donkey Republic bij de halte Kade worden geplaatst.

Wij hopen hiermee op adequate wijze invulling te hebben geven aan de door u aangenomen moties 1762 en 1764. Wij adviseren u om de moties als afgedaan te beschouwen.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

mr. A.W. Kolff